

In 2014 verving het Belgische bedrijf Ecover de palmolie in haar producten door olie geproduceerd door algen. Ecover maakt schoonmaakmiddelen en streeft er daarbij altijd naar om haar producten zo duurzaam mogelijk samen te stellen. Algenolie leek een mooi, duurzaam alternatief voor de omstreden palmolie.

Die olie werd geleverd door het Amerikaanse bedrijf Solazyme. Dit bedrijf claimt dat ze algen dusdanig genetisch kunnen aanpassen, dat ze allerlei soorten olie kunnen produceren. Dat kunnen industriële oliën zijn, of eetbare oliën. De algen zijn een soort minifabriekjes die suikers omzetten in de gewenste olie.

Andere partijen bleken de algenolie echter niet zo duurzaam te vinden. Tot schrik van Ecover en Solazyme, leverden een aantal ngo's stevige kritiek op het gebruik van de genetisch gemodificeerde algen. Volgens deze partijen kan het gebruik van genetische gemodificeerde algen niet duurzaam zijn.

De Canadese NGO ETCgroup benoemde de volgende punten:

1. Het gebruik van gemodificeerde algen is een gevaar voor het ecosysteem omdat algen levende wezens zijn en levende wezens zijn nu eenmaal niet te controleren. Die zullen vroeg of laat ontsnappen en een ravage aanrichten in hun omgeving.
2. Deze algen hebben suiker nodig als grondstof en die moet ook ergens vandaan komen. Grootschalige productie van suiker zal leiden tot ecologische en economische verarming.
3. Genetische technologie leidt tot een concentratie van macht bij één enkele partij, in dit geval de algenproducent Solazyme. Genetische technologie vergt kennis, patenten en dure apparatuur en sluit daarom andere partijen zoals kleine boertjes uit van volwaardige deelname aan de productieketen.
4. Er zijn veel betere, duurzame alternatieve voorhanden zoals kokosnootolie, kleinschalig geproduceerd door bijvoorbeeld Filipijnse boeren. Het is beter om deze boeren een economisch perspectief te bieden in plaats van bedrijven als Solazyme. Bedrijven als Solazyme bedreigen juist de economische positie van kleine boeren, aldus de ETCgroup.

Dat zou allemaal best waar kunnen zijn. We zullen nooit zeker weten of kleine boeren inderdaad de dupe worden van grootschalige algentoepassing, omdat Ecover stopte met het gebruik ervan, ook al geloofden ze zelf nog wel in het duurzame potentieel. De stevige kritiek, uit groene hoek nogal, was te lastig te verenigen met een imago als groen bedrijf.

Het algenolie bedrijf Solazyme is nagenoeg gestopt met het produceren van industriële oliën, ook vanwege de lage olieprijs. Solazyme richt zich nu onder de naam TerraVia op de markt voor gezondheid en voeding en biedt door algen geproduceerde grondstoffen aan voor bijvoorbeeld een veganistisch ei.

Ik heb deze casus al vaak besproken en beschreven, onder andere in een rapport van het Rathenau Instituut dat is verschenen in 2016. Het is een schoolvoorbeeld van botsende perspectieven. De feitelijke gegevens werden door niemand betwist, algen zijn inderdaad in staat om interessante oliën voor ons te produceren. Maar de perspectieven op de wenselijkheid van die olie liepen nogal uiteen.

In deze botsing van perspectieven doemen fundamentele vragen op over onze samenleving: wat is duurzaamheid? Is dat een industriële faciliteit waar algen-minifabriekjes allerhande chemicaliën

uitspuwen? Of is dat een lappendeken van agro-ecologische landbouwpraktijken waar kleine boeren zich in het zweet werken? Of een combinatie van beide?

En: hoeveel mogen we verwachten van technologische innovatie? Gaat dat onze problemen oplossen of moeten we het toch vooral hebben van maatschappelijke veranderingen? Wat hebben we aan mooie algenproducten als die alleen de mensen bereiken die toch al bovenaan de economische voedselketen staan? Zijn innovaties alleen acceptabel als ze bijdragen aan economische gelijkheid?

Uit deze mengeling van morele waarden, overtuigingen, hoopvolle en minder hoopvolle gedachtes, zou ik vandaag graag één aspect willen uitlichten, een centrale kwestie die onder al het andere ligt, namelijk: wat is ons perspectief op de alg?

De alg is een levend wezen tenslotte, zoals de ETCgroup al opmerkte. Daarmee verschilt de alg hemelsbreed van de fossiele olie die nu onze economie draaiende houdt. Die fossiele olie is namelijk dood (voor het geval u dat nog niet was opgevallen). Deels dode alg overigens.

De alg is niet alleen levend, volgens sommigen is de alg de 'Mother of all Plants'. Een dergelijke omschrijving verwacht u wellicht uit een foldertje van de natuurgeneeskundewinkel, waar de kracht van algen al lang bekend is, maar deze komt toch echt van Solazyme, de industriële exploitant van algen.

De moeder van alle planten. Een welhaast heilige status. Wellicht zouden we de alg meer moeten eren. Altaartje? Kaarsjes? Nee dat is te ouderwets. Hoe vereer je een alg? Een mooi standbeeld kun je er niet van maken. Alhoewel die mooie verlichte buizen met helgroene inhoud zoals ze die bij het Algeaparc in Wageningen hebben toch best kunstzinnig zijn. Laat ik dan in ieder geval pleiten voor meer algenkunst. Ter ere van de alg.

Een ander perspectief op de alg zou kunnen zijn: het nieuwe werkpaard. We gingen ooit van paardenkracht over op fossiele kracht, we zijn weer terug bij een werkpaard. De alg kan tenslotte bergen verzetten als we bijvoorbeeld Maria Barbosa moeten geloven. Een werkpaard is dan misschien niet heilig, maar vereist wel de juiste behandeling. Het juiste voer, de juiste stal. Is dat wat de alg is? Is de alg een nieuw soort vee? Zoals we nu onze varkens in megastallen houden, houden we straks onze algen in mega-algenhouderijen?

Het probleem met megastallen is dat ze wel efficiënt zijn, maar voor de meeste mensen toch niet stroken met duurzaamheid. Te veel varkens bij elkaar en het ziet er niet uit, zo'n rijzige flat in een glooiend Brabants landschap. Hoe zorgen we ervoor dat mega-algenstallen wel als duurzaam geaccepteerd worden? Efficiëntie is voor veel mensen niet voldoende voor duurzaamheid.

Ik zie nog een argument voor een esthetische benadering van algenhouderij, oftewel: de kunstzinnige algenboerderij, waarbij lichtinval, vormgeving en algenwelzijn organisch in elkaar overvloeien. Laten we de esthetiek als een basisvoorwaarde zien als we eenmaal grootschalig algen gaan houden.

Maar wellicht doet de benaming werkpaard algen nog te weinig recht. Een werkpaard is geduldig en werkt hard, maar daar blijft het dan bij. De alg doet welbeschouwd meer dan dat. De alg ontwikkelt zich mee. De alg past zich aan, of laat zich aanpassen. Een alg werkt soms ook niet mee. Een alg moet continu verbeterd worden en in het gareel gehouden om de productiviteit te waarborgen. Waar doet ons dit aan denken: aan een medewerker. Ja.

Misschien moeten we de alg zien als een medewerker. Niet een medewerker waar je koffie mee drinkt of een functioneringsgesprek mee houdt, maar wel een medewerker met recht op waardering, met recht op inspraak, met recht op erkenning van zijn of haar perspectief en met een eigen cao.

Nee, dat gaat echt te ver. Hoe weet je wat de alg wil? Ik zeg het toch maar even, het zou kunnen dat er nog actiecomités komen die zich geroepen voelen om de rechten van de alg te beschermen. Of een algenbevrijdingsfront. Of een algenolidariteitscomité.

Het blijven tóch levende wezens.

Er blijft nog één omschrijving van algen over. Deze komt van Peter Mooij, die het boek *De dikke alg* schreef, over de vele prachtige mogelijkheden die de alg biedt. "Vergeet Barack Obama, vergeet Elon Musk, vergeet artificiële intelligentie, de echte redder van de aarde is: de alg."

Ik kan het alleen maar van harte hopen.